EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2020 11 18
COM(2020) 751 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

2020 m. lapkričio mėn. atnaujinta Graikijos griežtesnės priežiūros ataskaita

{SWD(2020) 751 final}

PAGRINDINIAI FAKTAI

Graikijos ekonominiai pokyčiai ir politika stebimi per Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą, taikant griežtesnės priežiūros sistemą pagal Reglamentą (ES) Nr. 472/2013([1]). Sprendime pradėti taikyti griežtesnę priežiūrą Graikijoje([2]) pripažįstama, kad Graikijai reikia ir toliau įgyvendinti priemones, kuriomis šalinami ekonominių ir finansinių sunkumų šaltiniai arba potencialūs šaltiniai, kartu įgyvendinant struktūrines reformas, kuriomis remiamas patikimas ir tvarus ekonomikos augimas.

Griežtesnė priežiūra – tai visapusiška ekonominių pokyčių ir politikos, kurios reikia tvariam ekonomikos atsigavimui užtikrinti, vykdymo stebėjimo sistema. Pagal ją numatytas reguliarus naujausių ekonominių ir finansinių pokyčių Graikijoje vertinimas, taip pat valstybės finansavimo sąlygų stebėsena ir skolos tvarumo analizės atnaujinimas. Griežtesnė priežiūra taip pat sudaro sąlygas įvertinti 2018 m. birželio 22 d. Graikijos bendrą įsipareigojimą Euro grupei tęsti ir užbaigti pagal Europos stabilumo mechanizmo programą priimtas reformas ir užtikrinti, kad būtų išlaikyti pagal finansinės pagalbos programas priimtų svarbių reformų tikslai. Šiomis aplinkybėmis vykdant griežtesnę priežiūrą stebima, kaip įgyvendinami konkretūs įsipareigojimai iki sutartų terminų (t. y. iki 2022 m. vidurio) užbaigti pagrindines pagal programą pradėtas struktūrines reformas šešiose pagrindinėse srityse, konkrečiai: i) fiskalinės, įskaitant struktūrinę, politikos, ii) socialinės gerovės, iii) finansinio stabilumo, iv) darbo ir produktų rinkų, v) Graikijos turto ir dalyvavimo valdant turtą įmonės ir privatizavimo ir vi) viešojo administravimo modernizavimo([3]).

Tai yra aštuntoji Graikijai skirta griežtesnės priežiūros ataskaita. Ataskaita grindžiama 2020 m. spalio 19–20 d. nuotoliniu būdu surengto patikrinimo išvadomis ir reguliariu dialogu su valdžios institucijomis. Patikrinimą atliko Europos Komisija kartu su Europos Centriniu Banku([4]). Pagal stebėsenos užbaigus programą sistemą prisidėjo Tarptautinis valiutos fondas, o pagal išankstinio perspėjimo sistemą ir 2018 m. balandžio 27 d. susitarimo memorandumą dėl Europos Komisijos ir Europos stabilumo mechanizmo darbo santykių dalyvavo Europos stabilumo mechanizmo atstovai. Šioje ataskaitoje vertinama, kaip Graikija įgyvendina įsipareigojimus Euro grupei iki 2020 m. vidurio užbaigti reformas.

Ši ataskaita galėtų būti pagrindas Euro grupei priimti sprendimą dėl leidimo panaudoti kitą sąlygiškų skolos priemonių, kurių vertė – 767 mln. EUR, rinkinį. 2018 m. birželio 22 d. dėl šių priemonių buvo susitarta su Euro grupe. Jas sudaro pajamoms lygiaverčių sumų, gaunamų iš centrinių bankų turimų Graikijos vyriausybės obligacijų pagal vertybinių popierių rinkų programą ir susitarimą dėl grynojo finansinio turto, pervedimas ir tam tikrų Europos finansinio stabilumo fondo suteiktų paskolų didesnės palūkanų maržos atsisakymas. Trečioji sąlygiškų skolos priemonių dalis buvo panaudota po 2020 m. liepos 11 d. Euro grupės posėdžio, be kita ko, remiantis Graikijos įsipareigojimų, kurių terminas yra 2019 m. pabaiga,

([1]) 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 472/2013 dėl euro zonos valstybių narių, kurios turi didelių finansinio stabilumo sunkumų arba kurioms tokie sunkumai gresia, ekonominės ir biudžeto priežiūros griežtinimo (OL L 140, 2013 5 27, p. 1).

([2]) 2020 m. liepos 29 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2020/1142 dėl griežtesnės priežiūros Graikijoje pratęsimo (OL L 248, 2020 7 31, p. 20–23).

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf

([4]) ECB darbuotojai dalyvavo išvykstamajame patikrinime pagal ECB kompetenciją: suteikė ekspertinių žinių finansų sektoriaus politikos ir makrolygiu svarbiais klausimais, kaip antai dėl pagrindinių fiskalinių tikslų bei tvarumo ir finansavimo poreikių. Prieš išvykstamąjį patikrinimą 2020 m. rugsėjo 30 d. – spalio 8 d. buvo surengtas techninio pobūdžio patikrinimas (jis taip pat vyko nuotoliniu būdu).

įgyvendinimo vertinimu, įtrauktu į 2020 m. gegužės 20 d. Komisijos priimtą griežtesnės priežiūros ataskaitą([5]), ir atsižvelgiant į ypatingas aplinkybes, susidariusias dėl koronaviruso protrūkio.

BENDRASIS ĮVERTINIMAS

Ši ataskaita parengta tuo metu, kai daugumoje valstybių narių atsinaujino pandemija. Nors pastaruoju metu užsikrėtimo atvejų daugėja, Graikijai kol kas gana neblogai pavyko suvaldyti koronaviruso plitimą, taip pat ir dėl to, kad buvo laiku imtasi priemonių regionuose, kuriuose stebimas naujų susirgimų skaičiaus didėjimas. Valdžios institucijos stiprina sveikatos priežiūros sistemos pasirengimą ir plečia testavimo pajėgumus, tuo pat metu plėsdamos ir pritaikydamos fiskalines ir likvidumo priemones, kuriomis padedama nuo pandemijos nukentėjusiems asmenims ir įmonėms. Šios priemonės padeda mažinti socialinį ir ekonominį pandemijos poveikį, tačiau pagal Komisijos 2020 m. rudens prognozę dėl didelės priklausomybės nuo turizmo ir didelės mažųjų įmonių, turinčių nedidelį gebėjimą prisitaikyti, dalies Graikijos ekonomika vis tiek veikiausiai patirs vieną didžiausių nuosmukių ES. Lapkričio 5 d. paskelbtas trijų savaičių trukmės nacionalinis karantinas ir galimas jo pratęsimas priklausomai nuo pandemijos raidos galėtų pabloginti artimiausio laikotarpio perspektyvas, palyginti su dabartinėmis prielaidomis.

Nepaisant labai sudėtingų aplinkybių, dėl kurių dėmesys turėjo būti skiriamas aktualesniems prioritetams, per pastaruosius mėnesius Graikijoje padaryta didelė reformų įgyvendinimo pažanga. Svarbiausia, Parlamente buvo priimtas nemokumo kodeksas. Tai yra esminė nemokumo sistemos reforma, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas išspręsti pagrindines finansų sektoriaus problemas. Valdžios institucijos šiuo metu rengia antrinės teisės aktus, kuriuose bus nustatyti svarbūs naujosios sistemos aspektai, ir tuo pat metu plėtoja infrastruktūrą. Veiksmai abiejose srityse yra būtini veiksmingam kodekso įgyvendinimui nuo 2021 m. sausio 1 d. Ilgalaikį Nepriklausomos valstybės pajamų institucijos žmogiškųjų išteklių reformos trukdį siekiama pašalinti susitarimu įgyvendinti papildomo darbo užmokesčio teisės aktus, kuriais bus sustiprintas institucijos gebėjimas pritraukti ir išlaikyti aukštos kvalifikacijos darbuotojus. Valdžios institucijos taip pat daro pažangą vykdydamos daugelį svarbiausių privatizavimo sandorių, nors kitų vykdymas dėl pandemijos vėluoja.

Be to, nemažai pažangos padaryta šiose srityse:

- įgyvendinant **fiskalines struktūrines reformas** sukurta bendra iždo sąskaitos sistema, iki metų pabaigos turėtų būti priimta esminė viešųjų pirkimų reforma, padaryta pažanga įgyvendinant reformas, kuriomis siekiama paspartinti viešųjų investicijų įgyvendinimą, ir įvyko teigiamų pokyčių, susijusių su įsiskolinimų panaikinimu, kuriuos reikės išlaikyti;

- **viešojo administravimo** srityje nuolat daroma pažanga modernizuojant žmogiškųjų išteklių valdymą ir pradėjus taikyti vienodą viešojo sektoriaus subjektų vyresniosios vadovybės pareigūnų atrankos procesą. Valdžios institucijos taip pat padarė pažangą įgyvendindamos savo plataus užmojo skaitmeninę darbotvarkę;

- vykdant ilgalaikį įsipareigojimą **energetikos** srityje, 2020 m. lapkričio 1 d. pradėtas taikyti elektros energijos rinkos tikslinis modelis.

([5]) https://ec.europa.eu/info/publications/enhanced-surveillance-report-greece-may2020_en

Valdžios institucijos taip pat suteikė aiškumo, kaip bus vykdomi tolesni veiksmai tose srityse, kuriose dėl ankstesnių vėlavimų arba pandemijos poveikio nebuvo galima visiškai įvykdyti esamų įsipareigojimų. Valdžios institucijos vėl pradėjo rinkti susigrąžinamas sveikatos priežiūros išlaidas ir susitarė iki 10-osios ataskaitos paskelbimo užbaigti rengti pirminės sveikatos priežiūros teisės aktus, kartu tinkamai laikydamosi 2017 m. reformos, kuri dar nėra visiškai įgyvendinta, principų. Taip pat nustatyti aiškūs investicijų licencijavimo reformų, kurių įgyvendinimas stebimas vykdant griežtesnę priežiūrą, terminai ir nuolat daroma pažanga įgyvendinant kadastro projekto veiksmų gaires. Valdžios institucijos taip pat susitarė atnaujinti dvi koronaviruso labiausiai paveiktas konkrečias reformas, susijusias su nacionalinio masto pakartotiniu turto mokesčio vertės nustatymu ir garantuotų minimalių pajamų sistemos aktyvumo didinimo elemento užbaigimu. Komisijai pateiktas galutinis pasiūlymas dėl antimonopolinės taisomosios priemonės, susijusios su įmonės „Public Power Corporation“ elektros energijos gamyba iš rusvųjų anglių, ir tikimasi, kad ji bus išbandyta rinkos sąlygomis, kai tik valdžios institucijos suteiks galutinį leidimą. Nors nustatytas Nepriklausomos valstybės pajamų institucijos darbuotojų skaičiaus tikslas nėra pasiektas, valdžios institucijos patvirtino, kad finansų ministerijoje vykdomos įdarbinimo procedūros neturės neigiamo poveikio institucijos pajėgumui.

Veiksmingas ir tinkamas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų naudojimas galėtų padėti atgaivinti Graikijos ekonomiką po dabartinės krizės ir spręsti problemas, su kuriomis, nepaisant padarytos pažangos, ir toliau susiduriama. Labai svarbu nuolat vykdyti reformas, kad būtų sumažintas likęs pažeidžiamumas. Didelėmis lėšomis, kurias Graikija turi teisę gauti pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, jei jos bus naudojamos veiksmingai ir tinkamai, artimiausiais metais galima padėti skatinti ekonomikos augimą, darbo vietų kūrimą ir dvejopą pertvarką. Tikimasi, kad, vykdant griežtesnę priežiūrą, reformos ir investicijos, kurios yra būsimo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano dalis, bus grindžiamos ankstesnėmis ir vykdomomis reformomis ir jas papildys.

Šioje ataskaitoje daroma išvada, kad, nepaisant dėl pandemijos susiklosčiusių nepalankių aplinkybių, Graikija ėmėsi būtinų veiksmų, kad įvykdytų reikiamus konkrečius įsipareigojimus. Precedento neturintys įvykiai lėmė staigų ekonomikos nuosmukį, o dėl poreikio skirti dėmesį aktualesniems prioritetams per pirmąjį metų pusmetį kai kurių reformų vykdymas sustojo. Nepaisant to, pastaraisiais mėnesiais valdžios institucijoms pavyko atnaujinti su įsipareigojimais susijusį darbą ir įgyvendinti kai kurias pagrindines reformas. Europos institucijos palankiai vertina glaudų ir konstruktyvų bendradarbiavimą visose srityse ir skatina valdžios institucijas išlaikyti tempą ir prireikus stiprinti pastangas greitai užbaigti neseniai priimtų pirminės teisės aktų įgyvendinimą. Tai visų pirma pasakytina apie finansų sektoriaus reformas, nes netrukus turi būti užbaigta ir priimta daug antrinės teisės aktų.

MAKROEKONOMINIAI POKYČIAI

Koronaviruso pandemija skaudžiai atsiliepia Graikijos ekonomikai. 2020 m. antrąjį ketvirtį ekonomika smuko −14,2 %, nes siekiant sustabdyti pandemijos plitimą buvo apribota ekonominė veikla. Atsižvelgiant į tarptautinio turizmo svarbą, ypač nukentėjo paslaugų sektorius, taip pat ir vasaros sezono metu. Nors iki šiol nedarbo lygis augo palyginti nedaug, iš dalies dėl valdžios institucijų laiku nustatytų apsaugos priemonių, dėl sumažėjusios sezoninių darbuotojų paklausos poveikis užimtumui buvo didesnis. Tikimasi, kad dėl

ekonomikos sąstingio ir mažėjančių energijos kainų 2020 m. vartotojų kainos laikinai sumažės.

Kadangi naujų koronaviruso susirgimų skaičius toliau didėja, ekonomikos atsigavimas gali būti šiek tiek lėtesnis, nei manyta anksčiau. Pagal Komisijos 2020 m. rudens prognozę tikėtina, kad realusis BVP 2020 m. sumažės 9 %, o 2021 m. augs 5 %. Projekcijose atsižvelgiama tik į laipsnišką turizmo paslaugų paklausos didėjimą, atsargesnes vartotojų išlaidas ir išliekantį neapibrėžtumą bei mažesnį pelną įmonių sektoriuje. Valdžios institucijos priėmė daug priemonių, kuriomis siekiama sušvelninti izoliavimo priemonių ekonominį poveikį 2020 m., taip pat priemones, kuriomis skatinama bendra paklausa 2021 m. Šios projekcijos baigtos rengti prieš 2020 m. lapkričio 5 d. paskelbiant trijų savaičių karantiną ir atitinkamas paramos priemones([6]).

Dėl neaiškios pasaulinės sveikatos krizės raidos neapibrėžtumas ir rizika, susiję su perspektyvomis, yra labai dideli. Vis griežtėjantys Graikijoje ir kitose Europos šalyse jau taikomi apribojimai galėtų turėti neigiamą poveikį trumpalaikei perspektyvai. Atsižvelgiant į tarptautinio turizmo svarbą, papildomi asmenų ir prekių judėjimo apribojimai artimiausiais mėnesiais ne tik Graikijoje, bet ir užsienyje toliau lemia didelį neapibrėžtumą. Tolesnė neigiamų pokyčių rizika susijusi su padidėjusia geopolitine įtampa regione ir ilgalaikiu migracijos spaudimu. Kita vertus, ES lygmeniu priimtos paramos priemonės, įskaitant priemonę „Next Generation EU“, galėtų gerokai paskatinti paklausą 2021 m. ir sustiprinti ekonomikos pagrindus ir atsparumą ateityje. Konkrečiau, Komisijos prognozėje neatsižvelgiama į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano poveikį, nes jis dar tik pradėtas rengti. Tikimasi, kad reformos ir investicijos, išsamiai nustatytos, priimtos ir įgyvendintos pagal planą, turės teigiamą poveikį augimo perspektyvai.

FISKALINIAI POKYČIAI IR PERSPEKTYVA

Tikimasi, kad dėl ekonominio nuosmukio fiskalinio poveikio ir neatidėliotinų priemonių, priimtų kovojant su koronaviruso protrūkiu, išlaidų šiemet susidarys didelis fiskalinis deficitas. Prognozuojama, kad 2020 m. pirminis balansas, stebimas taikant griežtesnę priežiūrą, sudarys −4,4 % BVP. Be pajamų trūkumo dėl nuosmukio, darant projekciją atsižvelgiama į valdžios institucijų pastaraisiais mėnesiais jau priimtų priemonių, kuriomis siekiama sušvelninti nuosmukį, pratęsimą. Tos priemonės apima bendro grąžintinų avansų įmonėms paketo padidinimą ir esamų paramos priemonių taikymą tiek bedarbiams, tiek pandemijos paveiktų įmonių darbuotojams. Prognozėje taip pat atsižvelgiama į išmokas pensininkams, sumokėtas atgaline data po 2020 m. liepos mėn. Valstybės tarybos sprendimo už trumpą laikotarpį iki 2016 m. pensijų reformos įsigaliojimo.

Tikimasi, kad 2021 m. Graikijos fiskalinė politika ir toliau bus palanki ekonomikos atsigavimui. Nors dauguma 2020 m. taikytų priemonių buvo skirtos tiesioginiam pandemijos poveikiui (sveikatos priežiūros išlaidoms, paramai karantino laikotarpiu, mokesčių atidėjimams ir pan.), valdžios institucijos taip pat paskelbė apie laikinąsias priemones, kuriomis siekiama plačiau skatinti paklausą ir užimtumą 2021 m. Jas sudaro trimis procentiniais punktais sumažintos socialinio draudimo įmokos ir laikinai sustabdytas socialinio solidarumo mokestis privačiajam sektoriui bei nauja laikinoji įdarbinimo subsidija.

([6]) Prognozė parengta atsižvelgiant į informaciją, kuri buvo žinoma iki 2020 m. spalio 22 d. galutinio informacijos teikimo termino. Daugiau informacijos apie Komisijos 2020 m. rudens prognozę pateikiama adresu https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/autumn-2020-economic-forecast_en.

Šios priemonės nukreiptos teisinga linkme, kad būtų sumažintas didelis darbo jėgos mokesčių pleištas, o jų laikinas pobūdis atitinka tikslą užtikrinti viešųjų finansų tvarumą vidutinės trukmės laikotarpiu. Nustatant 2021 m. fiskalinę politiką atsižvelgiama į tolesnį bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymą 2021 m.

2021 m. biudžeto plano projekte numatyta, kad pirminis deficitas, stebimas vykdant griežtesnę priežiūrą, 2021 m. pasieks 1,1 % BVP. Valdžios institucijų prognozėje atsižvelgiama į naujas priemones, specialųjį rezervo fondą, kurio lėšomis būtų galima finansuoti neatidėliotinus poreikius, galinčius atsirasti dėl pandemijos raidos, ir plataus užmojo septynerių metų gynybos išlaidų programą. Valdžios institucijų prognozė yra optimistiškesnė nei Komisijos 2020 m. rudens prognozė, pagal kurią pirminis deficitas 2021 m. sudarys 3,4 % BVP. Tačiau didelę skirtumo dalį lemia metodinės prielaidos, susijusios su a) pirmiau minėtu kai kurių neatidėliotinų priemonių registravimu, kurio taisyklės buvo paaiškintos tik pateikus biudžeto plano projektą, ir b) ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone, kurią valdžios institucijos įtraukė į makroekonominį scenarijų([7]). Be to, Komisijos prognozė yra atsargesnė dėl biudžeto plano projekte nurodyto atsinaujinančiųjų energijos išteklių sąskaitos deficito panaikinimo, nes dar reikia nustatyti šį pagerėjimą užtikrinsiančią politikos priemonę, ir joje laikomasi labiau laipsniško požiūrio į naujosios gynybos programos įgyvendinimą.

Pažanga, padaryta siekiant užbaigti nacionalinio masto pakartotinį nekilnojamojo turto mokesčio vertės nustatymą, sulėtėjo; tai buvo konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. vidurys ir kurio įvykdymas dabar nukeltas į 2021 m. vidurį. Neišvengiamą vėlavimą metų pradžioje lėmė karantinas, kuris buvo įvestas dėl koronaviruso pandemijos, o vėliau buvo vėluojama dėl kokybės vertinimo, kurį reikia atlikti Valstybės tarybai patenkinus skundus. Pakartotinį dabartinės vertės zonų sistemos vertinimą ir išplėtimą dabar planuojama baigti 2021 m. kovo mėn., t. y. iki 2021 m. rugpjūčio mėn. numatyto nekilnojamojo turto mokesčio apskaičiavimo.

Dabartiniam vertinimui ir prognozei būdingas didelis neapibrėžtumas: tolesnis sveikatos krizės stiprėjimas galėtų paskatinti papildomų fiskalinių priemonių, kurios turėtų būti ir tikslinio, ir laikinojo pobūdžio, poreikį, kad būtų apriboti nepalankūs padariniai ir sustiprintas ekonomikos atgaivinimas 2021 m. Papildoma rizika susijusi su neseniai suteiktų valstybės garantijų, kurios buvo neatidėliotinų priemonių rinkinio dalis, panaudojimu. Kita rizika yra susijusi su tebevykstančio bylinėjimosi ir likusių su viešąja paslauga susijusių įsipareigojimų sąnaudomis, dėl kurių susitarus gali pablogėti balansas. Išlieka neaiškumas dėl sumažintų papildomų pensijų ir sezoninių premijų, nustatytų vykdant ankstesnes pensijų reformas, kompensavimo atgaline data bendro masto, nes 2020 m. Valstybės tarybos sprendimas dar nepaskelbtas. Galiausiai papildoma rizika kyla dėl galimų papildomų išlaidų, susijusių su asmenų, neturinčių sveikatos draudimo, draudimu. Kaip teigiamą dalyką galima paminėti tai, kad Graikija turėtų plačiai pasinaudoti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone, kuria siekiama remti tvarų ekonomikos atsigavimą teikiant plataus masto finansinę paramą augimą skatinančioms reformoms ir investicijoms.

([7]) Į Komisijos prognozę neįtrauktas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų poveikis, nes visiškas jų įgyvendinimas priklauso nuo to, ar jie bus teigiamai įvertinti Komisijos ir patvirtinti Tarybos įgyvendinimo sprendimu, taip pat tai, ar bus pasiekti orientyrai ir tikslai. Be to, Komisijos prognozėje neatsižvelgiama į jokias išlaidas pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, nes biudžeto plano projekte tokie projektai nebuvo pateikti pakankamai išsamiai.

VALSTYBĖS FINANSAVIMO IR SKOLOS TVARUMO ANALIZĖ

Graikijos vyriausybės obligacijų pajamingumas išlieka mažas, o vyriausybės grynųjų pinigų rezervo dydis yra artimas prieš krizę buvusiam dydžiui. Valdžios institucijos neseniai sėkmingai išleido 15-os metų termino obligacijų emisiją. Ilgalaikių Graikijos vyriausybės obligacijų pajamingumo skirtumai išlieka rekordiškai maži. Valdžios sektoriaus grynųjų pinigų atsargos dabar sudaro 34,5 mlrd. EUR (rugsėjo pabaigoje), o grynųjų pinigų rezervo sąskaitos balansas nepakito ir sudaro 15,7 mlrd. EUR. Bendrų valdžios sektoriaus grynųjų pinigų atsargų pakaktų maždaug dviejų metų finansavimo poreikiams patenkinti net ir be papildomų obligacijų emisijų.

Europos institucijos atliko išsamią skolos tvarumo sistemos peržiūrą, apie kurią paskelbta 5-ojoje griežtesnės priežiūros ataskaitoje. Į peržiūrėtą sistemą įtrauktas pagrindinis scenarijus, kuris atitinka Komisijos sistemą, taikomą vertinant visų valstybių narių skolos tvarumą, ir konkrečioms valstybėms skirta scenarijų analizė. Atliekant peržiūrą naudojami rinkos duomenimis pagrįsti rodikliai, su kuriais galima lengvai susipažinti ir juos gerai suprasti, o prielaidos labiau atitinka rinkos lūkesčius dėl trumpalaikio ir vidutinės trukmės laikotarpio. Atliekant peržiūrą taip pat atsižvelgiama į ilgalaikio augimo ir palūkanų normų prielaidas, pateiktas 2021 m. ataskaitoje dėl senėjimo. Analizuojant scenarijus vertinama rizika, kuri yra ypač aktuali tokioms didelę skolą turinčioms šalims, kaip Graikija.

Nepaisant pablogėjusios trumpalaikės perspektyvos, pagal pagrindinį scenarijų matyti, kad skolos ir BVP santykis vėl mažėja. Numatoma, kad trumpuoju laikotarpiu valstybės skola padidės nuo 180,5 % BVP 2019 m. iki daugiau kaip 207 % BVP 2020 m. Tačiau tikimasi, kad pandemijos metu taikomos neatidėliotinos fiskalinės priemonės bus laikinos, ir prognozuojama, kad 2021 m. ekonomika pradės atsigauti, todėl nuo 2021 m. skolos ir BVP santykis turėtų mažėti. Tikimasi, kad per artimiausius 20 metų vyriausybės bendri finansavimo poreikiai svyruos apie 15 % BVP ir iki 2060 m. sumažės iki maždaug 13 % BVP. Šio modeliavimo pagal pagrindinį scenarijų rezultatus daugiausia patvirtina numatomos palankios finansavimo sąlygos, didelė skolos dalis, kurią mažomis palūkanų normomis finansuoja oficialūs kreditoriai, ir ilgas vidutinis negrąžintos skolos terminas.

Iš dviejų alternatyvių scenarijų matyti, kad didesnės refinansavimo normos pablogintų perspektyvas, kurios būtų dar blogesnės, jei ekonomikos augimas būtų mažas, todėl svarbu tęsti plataus užmojo ekonomikos augimo darbotvarkę. Pagrindinio scenarijaus prielaidoms būdingas neapibrėžtumas, kuris prognozavimo laikotarpiu didėja. Finansavimo sąlygos gali būti mažiau palankios, nei manyta, ypač pasibaigus vidutinės trukmės laikotarpiui. Pagal didesnių rizikos priedų scenarijų, pagal kurį rizikos priedai siejami su skolos dydžiu vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, skolos santykis, nors ir mažėjantis, išlieka gerokai didesnis nei pagal pagrindinio scenarijaus projekcijas. Bendri finansavimo poreikiai taip pat yra didesni ir ilguoju laikotarpiu išlieka šiek tiek mažesni nei 20 % BVP. Pagal scenarijų, pagal kurį BVP augimas yra mažesnis, nei pagal pagrindinį scenarijų, numatomas ne tik didesnis rizikos priedas, bet ilgainiui išlieka ir didelė skola, o bendri finansavimo poreikiai nuo 2030 m. vidurio viršija 20 % BVP, taigi kyla likutinė rizika tvarumui. Pagal tą scenarijų, augimas ilguoju laikotarpiu išliktų mažesnis už euro zonos augimą, o tai rodo, kaip svarbu įgyvendinti augimo darbotvarkę, kurios projektą parengė Ch. Pissarides‘o komisija ir kurį valdžios institucijos paskelbė 2020 m. rugpjūčio mėn. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone suteikiama galimybė galimą augimą didinti investuojant ir vykdant reformas.

VALSTYBĖS PAJAMŲ ADMINISTRAVIMAS

Teisės aktas dėl papildomo darbo užmokesčio lentelės, skirtas Nepriklausomai valstybės pajamų institucijai, kuris yra vienas pagrindinių etapų siekiant užbaigti jos žmogiškųjų išteklių reformą, paskelbtas viešoms konsultacijoms ir turėtų būti priimtas 2020 m. lapkričio mėn. pabaigoje. Tikimasi, kad reforma bus sustiprintas nepriklausomos institucijos gebėjimas išlaikyti ir pritraukti naujų aukštos kvalifikacijos darbuotojų, kurių skaičius trečiojo ketvirčio pabaigoje buvo gerokai mažesnis už 2019 m. pabaigai nustatytą tikslinį darbuotojų skaičių (11 947, palyginti su 12 500). Valdžios institucijos patvirtino, kad finansų ministerijoje vykdomos įdarbinimo procedūros neturės neigiamo poveikio bendram nepriklausomos institucijos pajėgumui. Tikimasi, kad bendra žmogiškųjų išteklių reforma bus pradėta vykdyti iki 2021 m. sausio 1 d.

Padaryta tolesnė pažanga stiprinant kovos su kontrabanda sistemą. Įstatymą, kurio projektas paskelbtas viešoms konsultacijoms, numatoma priimti iki 2020 m. lapkričio mėn. Įstatymo projekte numatytos nuostatos, kuriomis siekiama stiprinti kovą su kontrabanda koordinuojančio Operatyvinio koordinavimo centro, kuris yra Nepriklausomos valstybės pajamų institucijos dalis, veiklos pajėgumus. Tikimasi, kad priėmus šias nuostatas bus sudarytos dar palankesnės įdarbinimo sąlygos.

Apskritai padaryta nemaža pažanga siekiant nustatytų pagrindinių veiklos rodiklių, įskaitant susijusių su skolų išieškojimu, tikslų ir tęsiamas darbas toliau stiprinti nepriklausomos institucijos išieškojimo ir audito pajėgumus. Kai kurie rodikliai buvo geresni, nei tikėtasi dabartinėmis aplinkybėmis, iš dalies dėl nuolaidų, numatytų už laiku sumokėtas mokestines skolas, kurios pradėtos taikyti po pandemijos protrūkio.

Valdžios institucijos priėmė tam tikras specializuotas priemones, kad būtų įvykdyti pandemijos metu atsiradę mokestiniai įsipareigojimai. Šios naujos programos yra susijusios su mokesčių atidėjimu, pradėtu taikyti pandemijos pradžioje, ir sudaro palankesnes sąlygas iš naujo sudaryti atsiskaitymo planus dėl mokėjimų, kurie buvo sutrikdyti pandemijos metu, atsižvelgiant į griežtas sankcijas, kurios kitu atveju būtų taikomos pagal 2019 m. sutartą sistemą. Be to, antroji galimybė dabar suteikiama ir atsiskaitymo planams, dėl kurių buvo susitarta iki 2019 m. atsiskaitymo sistemos įsigaliojimo. Programa dar nepradėta vykdyti ir tikimasi, kad bus tinkamai tikrinama, dėl kokių priežasčių skolininkai neįvykdė įsipareigojimų ir kaip jie anksčiau laikėsi reikalavimų. Kalbant apie valstybės garantijas, kuriomis pasinaudoti pareikalavo bankai ir kurias valstybė šiuo metu tvarko ir išmoka lėšas pradinių skolininkų vardu (žr. finansų skirsnį), valdžios institucijos taip pat sukūrė atsiskaitymo schemą, kuri leistų skolininkams pagal garantijas išmokėtas lėšas grąžinti valstybei dalimis (iki 120 dalių). Siekdamos palaikyti mokėjimo drausmę, valdžios institucijos paaiškino, kad iš šios nepaprastosios schemos pašalinti asmenys nebegalėtų dalyvauti kitose atsiskaitymo schemose, todėl jų įsiskolinimai būtų išieškomi. Tokio išieškojimo veiksmai bus atidžiai stebimi.

VIEŠŲJŲ FINANSŲ VALDYMAS IR VIEŠOSIOS INVESTICIJOS

Susikaupusi įsiskolinimų suma nuo paskutinės ataskaitos sumažėjo, tačiau reikia nuolatinių pastangų, kad būtų pasiektas plataus užmojo metų pabaigos tikslinis rodiklis. Nors susikaupusi įsiskolinimų suma tebėra didesnė už 2019 m. spalio mėn. veiksmų plane numatytą dydį, 2020 m. pradžioje atsiradęs atotrūkis, taip pat ir dėl pandemijos, buvo panaikintas, išskyrus susikaupusius neišnagrinėtus prašymus pensijai gauti. Tikimasi, kad

automatinio prašymų nagrinėjimo ir pensijų skyrimo tvarka bus visiškai taikoma tik kitais metais. Valdžios institucijos patvirtino nulinį visų sektorių, išskyrus prašymus pensijai gauti, 2020 m. pabaigos įsiskolinimų tikslinį rodiklį, tačiau rizika, kad jis nebus pasiektas, išlieka, taip pat ir dėl vėl stiprėjančios pandemijos. Atsižvelgiant į nenumatytą prašymų pensijai gauti skaičiaus padidėjimą, kurį lėmė teisiniai ir techniniai veiksniai, tikimasi, kad visi prašymai pensijai gauti bus išnagrinėti iki 2021 m. gruodžio mėn.

Nors susikaupusi įsiskolinimų suma mažėja, atsiranda naujų įsiskolinimų, o tai rodo, kaip svarbu įgyvendinti Graikijos Audito Rūmų rekomendacijas, kurių svarbiausia – vidaus kontrolės sistemos stiprinimas (tai yra konkretus įsipareigojimas, kurio įvykdymo terminas – 2021 m. vidurys). Vidaus kontrolės sistemos stiprinimas taip pat būtų labai svarbus patikimam projektų, kurie bus finansuojami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis, valdymui. Numatoma, kad iki metų pabaigos bus priimtas įstatymas, kuriame bus nustatyta vidaus kontrolės koncepcija. Dabar reikia pasiekti, kad viešųjų finansų valdymo komponentas būtų visiškai įgyvendintas visame viešojo administravimo sektoriuje, taip pat užtikrinti, kad Finansų ministerija vykdytų veiksmingą priežiūrą. Reformai, kuri neseniai pradėta vykdyti, bus naudingi naujausi veiksmai, kurių ėmėsi Graikijos Audito Rūmai, o vidutinės trukmės laikotarpiu – biudžeto vykdymo sistemos supaprastinimas ir mokėjimo procedūra.

Sėkmingai įvykdytas bendros iždo sąskaitos sistemos įdiegimas (tai konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. vidurys). Bendros iždo sąskaitos sistema veikia ir suteikia galimybę susipažinti su valstybės grynųjų pinigų padėtimi bei užtikrina veiksmingą likvidumo stebėsenos priemonę. Finansų ministerija sukūrė specialią subjektų grynųjų pinigų prognozavimo stebėsenos priemonę, kuri bus laipsniškai diegiama.

Sąskaitų planų reforma, įskaitant įsipareigojimus, kurie turi būti įvykdyti iki 2021 m. vidurio ir iki 2022 m. vidurio, apskritai įgyvendinama, kaip numatyta, ir įsibėgėja jos įtraukimas į viešųjų investicijų biudžetą. 2019 m. įdiegus administracinę įprasto biudžeto klasifikaciją, šiuo metu rengiama funkcinė sąskaitų klasifikacija ir rezultatais grindžiamas biudžeto sudarymas. Tai palankiai vertinamos ir plataus užmojo reformos. Įsibėgėja visiškas sąskaitų plano diegimas viešųjų investicijų biudžete. Tikimasi, kad veiksmai, kurių imtasi siekiant užtikrinti jo sąveikumą su centrine IT sistema, kuri turi būti baigta iki 2021 m. kovo mėn., gerokai paspartins mokėjimo procesą. Be to, bus gerokai sumažintas įsiskolinimų susidarymo mastas. Iš esmės vyksta kitų priemonių, įskaitant viešųjų pirkimų e. sąskaitų faktūrų išrašymo taikomąją programą ir centrinės mokėjimo sistemos pritaikymą įprastam biudžetui, įgyvendinimas.

Valdžios institucijos planuoja iki metų pabaigos patvirtinti svarbią viešųjų pirkimų reformą. Reforma grindžiama patirtimi, įgyta įgyvendinant 2016 m. nustatytas taisykles, ir ja, be kita ko, siekiama mažinti didelį konkursų, kuriuose pateikiamas vienas pasiūlymas, arba sutarčių, sudarytų remiantis tik mažiausia siūloma kaina, skaičių. Ja taip pat toliau racionalizuojamos vis dar ilgai trunkančios sutarčių sudarymo procedūros. Reforma yra labai svarbi siekiant užtikrinti greitą turimų finansinių išteklių įsisavinimą ir remti ekonomikos atsigavimą. Tuo pat metu valdžios institucijos tęsia procedūros skaitmeninimą ir rengia 2021–2025 m. viešųjų pirkimų strategiją, kuria tikimasi prisidėti prie žaliosios pertvarkos ir stiprinti kovą su korupcija.

Laukdamos didelių lėšų sumų, kurias Graikija tikisi gauti pagal kitą daugiametę finansinę programą, valdžios institucijos rengia strateginių projektų duomenų bazę, skirtą dideliems infrastruktūros projektams atrinkti, ir toliau kuria projektų rengimo

priemonę. Strateginių projektų duomenų bazė sudarys palankesnes nacionalinės svarbos projektų atrankos sąlygas, bus koordinuojama Vyriausybės kabineto bei nepriklausys pagrindinei ministerijų struktūrai. Tikimasi, kad projektų rengimo priemonė paspartins į strateginių projektų duomenų bazę įtrauktų projektų rengimą, kad nuo koncepcijos iki įgyvendinimo etapo jie būtų vykdomi veiksmingai. Priemonė bus sukurta Graikijos Respublikos turto plėtros fonde, nustatant tinkamas apsaugos priemones, kuriomis bus užtikrinta, kad Fondas ir toliau savarankiškai vykdytų savo dabartinius pagrindinius įgaliojimus. Priemonę rems strateginė partnerė – tarptautinė finansų įstaiga. Veiksmų planas, kuriuo gerinama viešųjų investicijų biudžeto stebėsena ir prognozavimas, iš esmės įgyvendinamas, kaip numatyta.

SOCIALINĖ GEROVĖ

Valdžios institucijos daro didelę pažangą baigdamos kurti Bendro socialinio draudimo fondo (e. EFKA) organizacinę ir institucinę struktūrą (tai konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. pabaiga). Viešojo sektoriaus ir papildomų pensijų funkcijų sujungimas jau įgyvendintas, įskaitant fizinį biurų perkėlimą; liko perkelti buvusio ūkininkų fondo (OGA) darbuotojus ir tikimasi, kad šis veiksmas bus visiškai užbaigtas iki metų pabaigos. Skaitmeninis paraiškų pensijai gauti tvarkymas taip pat vyksta pagal tikslus. Numatoma, kad dėl duomenų prieinamumo problemų tvarkymo tempas sulėtės iki 2021 m. kovo mėn., tačiau vėliau jis turėtų vėl paspartėti.

Graikija stiprina sveikatos priežiūros sistemos pasirengimą dabartinei ekstremaliajai sveikatos situacijai, o šiuo atžvilgiu labai svarbu įgyvendinti visavertę ir veiksmingą pirminės sveikatos priežiūrą (tai yra konkretus įsipareigojimas). Daugiau nei 160 sveikatos priežiūros centrų dabar gali priimti pacientus su koronaviruso simptomais, o Atėnuose įkurtos papildomos ambulatorinės klinikos. Valdžios institucijos taip pat didina testavimo pajėgumus ir įdarbina naujus būtinus darbuotojus. Kalbant apie pirminės sveikatos priežiūros reformos, kuri prasidėjo 2018 m., įgyvendinimą, valdžios institucijos trumpuoju laikotarpiu planuoja išplėsti pacientų registraciją per sveikatos priežiūros centrus, kartu suteikdamos jiems didesnę paslaugų teikėjų pasirinkimo laisvę. Visiškas e. sveikatos įrašų, kurių sistema šiuo metu nėra visiškai veikianti, panaudojimas būtų labai svarbus kovojant su pacientų pasikartojančių vizitų ir jiems patinkančių specialistų pasirinkimo pagal šią sistemą rizika. Tikėtina, kad pirmosios grandies funkcija bus įgyvendinta taikant paskatas, o tai yra švelnesnė priemonė, palyginti su tuo, kas buvo numatyta pagal 2017 m. reformą, ir ją reikės kurti kruopščiai. Valdžios institucijos įsipareigojo baigti kurti naująją teisinę sistemą iki 10-osios griežtesnės priežiūros ataskaitos paskelbimo 2021 m. viduryje. Sveikintina, kad valdžios institucijos sustabdė grįžimą prie pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikimo per privačius gydytojus tvarkos, kuri buvo taikoma iki reformos (ir kuri buvo pagrįsta vadinamąja mokesčio už paslaugą sistema, taikant 200 vizitų ribą), nes įrodyta, kad taip ribojamas pažeidžiamų pacientų galimybės gauti sveikatos priežiūros paslaugas.

Susigrąžinamų išlaidų sumos vis dar yra didelės, tačiau imamasi priemonių, kad būtų pagerintas jų susigrąžinimas ir sustabdytas naujų išlaidų atsiradimas. Valdžios institucijos priėmė teisės aktus, kuriais sudaromos sąlygos susigrąžinti 2019 m. sumas už vaistus ir pradėti 2018 ir 2019 m. sveikatos priežiūros paslaugų teikėjų išlaidų susigrąžinimą. Valdžios institucijos imasi papildomų veiksmų, kad išspręstų perteklinio sveikatos priežiūros paslaugų naudojimo, kurį skatina pasiūla, problemą, kelianti sunkumų sveikatos priežiūros sistemai ir didinanti pacientams tenkančią finansinę naštą, įskaitant papildomų gydymo protokolų taikymą ir derybų dėl kainų paspartinimą. Tačiau atrodo, kad tam, kad būtų

veiksmingai kovojama su pasiūlos skatinama paklausa, reikia atlikti išsamesnę peržiūrą. Šiuo metu valdžios institucijos nesvarsto galimybės į susigrąžinamų lėšų apibrėžtį įtraukti rizikos pasidalijimo elementą, kuri padidintų paskatas įgyvendinti struktūrines priemones.

Nepaisant susidariusios padėties, tęsiamas sveikatos priežiūros lėšų panaudojimas rengiant centralizuotus pirkimus (tai konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2022 m. vidurys). Valdžios institucijos daro pažangą siekdamos šio tikslo ir tarpinio tikslo iki 2021 m. pirmojo ketvirčio 30 % lėšų panaudoti rengiant centralizuotus pirkimus. Valdžios institucijos taip pat susitarė nuo 2021 m. sausio mėn. atnaujinti Kainų stebėjimo įstaigos veiklą ir iki 2020 m. pabaigos patvirtinti naują Nacionalinės sveikatos institucijos, atsakingos už sveikatos srities viešuosius pirkimus, teisinį statusą.

Konkrečių įsipareigojimų, susijusių su transporto subsidijų ir neįgalumo pašalpų reformomis, įgyvendinimas apskritai vyksta pagal sutartus terminus, tačiau reikia atnaujinti Socialinio solidarumo pajamų programos aktyvumo didinimo elemento užbaigimą. Kalbant apie transporto subsidijas (tai yra konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. vidurys), 2020 m. spalio mėn. priimti antrinės teisės aktai, kad būtų galima reguliariai ir objektyviai kompensuoti subsidijuojamus viešojo transporto bilietus pažeidžiamoms grupėms, įskaitant neįgaliuosius ir didelių šeimų narius, taip pat šiuo metu rengiami antrinės teisės aktai, kuriais nustatomas kompensacijų pagrindiniams transporto operatoriams dydis. Baigiamas rengti neįgalumo išmokų peržiūros politikos dokumentas (tai yra konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2021 m.), o 2021 m. kovo mėn. turėtų būti pradėtas įgyvendinti bandomasis projektas. Tačiau, kalbant apie reintegracijos į darbo rinką paslaugų teikimą garantuotų minimalių pajamų sistemos dalyviams, planuojamas bandomojo projekto, kuris 2019 m. buvo įgyvendinamas kai kuriose savivaldybėse, rezultatų vertinimas siekiant pasirengti sistemą įgyvendinti visoje šalyje dėl koronaviruso protrūkio sustojo. Valdžios institucijos įgyvendinimą visoje šalyje planuoja pradėti 2021 m. balandžio mėn.

FINANSŲ SEKTORIAUS POKYČIAI

Nors dėl skatinamosios pinigų politikos Graikijos bankai galėjo pasinaudoti palankiomis likvidumo sąlygomis, numatoma, kad bankų pelningumas, kuris ir taip yra mažas, dėl ekonominio pandemijos poveikio ateityje mažės. Dėl laikino Eurosistemos kredito operacijoms taikomų įkaito reikalavimų ir tikslinių ilgesnės trukmės refinansavimo operacijų sąlygų sušvelninimo bankai galėjo padidinti savo grynųjų pinigų rezervus. Prie to prisidėjo ir indėlių padidėjimas nuo kovo mėn., kurį daugiausia lėmė įmonės, siekiančios sukaupti likvidumą pandemijos metu, taip pat ne tokia ryški, bet pastovi stabilaus namų ūkių indėlių didėjimo tendencija. Kalbant apie pelną, 2020 m. pirmąjį pusmetį bankų nuosavo kapitalo grąža ir toliau buvo viena iš mažiausių euro zonoje, ir numatoma, kad ji patirs papildomą spaudimą dėl didelių atidėjinių paskoloms, neapibrėžtumo, susijusio su nauju skolinimu įmonėms kitais metais, ir mišraus neveiksnių paskolų pakeitimo vertybiniais popieriais poveikio, kuris, nors ir teigiamai paveiks bankų rizikos sąnaudas, tačiau atsilieps jų grynosioms palūkanų pajamoms. Dėl mažo pelningumo ir būsimo pakeitimo vertybiniais popieriais sąnaudų bei laipsniško pereinamojo laikotarpio prudencinių priemonių atsisakymo gali kilti pavojų bankų kapitalo pozicijai ir didėti priklausomybė nuo valstybės turto. 2020 m. birželio mėn. pabaigoje konsoliduotas bankų vidutinis bendro 1 lygio nuosavo kapitalo pakankamumo koeficientas sudarė 14,7 % pagal riziką įvertinto turto ir viršijo minimalaus kapitalo reikalavimus.

Pirmąjį 2020 m. pusmetį tęsėsi neveiksnių paskolų mažėjimas, kuris buvo lėtesnis nei anksčiau, o prie jo prisidėjo bankų paskolų grąžinimo moratoriumai, kurie galioja iki metų pabaigos. Neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykis toliau laipsniškai mažėjo ir 2020 m. birželio mėn. pasiekė 36,7 % ir išlieka didžiausias euro zonoje. Skolų grąžinimo moratoriumai ir priežiūros institucijos laikinai taikomos lankstumo galimybės iki šiol padėjo apsaugoti bankų balansus nuo pandemijos poveikio jų paskolų portfelio kredito rizikai. Tačiau iš didelės veiksnių bankų paskolų, kurioms taikomi moratoriumai, dalies matyti, kad jiems pasibaigus gali kilti didelė padidėjusių atidėjinių poreikių rizika ir sumažėti atitinkami turto kokybės rodikliai, o bankų vidaus pajėgumas pertvarkyti paskolas, kad jos taptų veiksmingos, tebėra nedidelis. Bankai pradėjo koreguoti savo neveiksnių paskolų mažinimo strategijas, tačiau iki šiol sudaryti atidėjiniai paskolų nuostoliams gali tik iš dalies atspindėti galutinį pandemijos poveikį bankų turto kokybei. Vienas pagrindinių bankų strategijos, skirtos neveiksnių paskolų problemai spręsti, elementų tebėra tolesnis pakeitimas vertybiniais popieriais pagal programą „Hercules“, kurį numatoma baigti 2021 m. pirmąjį pusmetį.

Valdžios institucijos sėkmingai įgyvendino arba išplėtė paramos priemones, kad išsaugotų nuo koronaviruso nukentėjusioms įmonėms galimybę gauti finansavimą. Graikijos plėtros bankas įgyvendina garantijų schemą ir įmonėms teikiamų naujų paskolų palūkanų subsidijų schemą, kuriomis, atrodo, sėkmingai remiamas bankų skolinimas didelėms įmonėms, o pastaruoju metu – ir mažosioms ir vidutinėms įmonėms. Todėl 2020 m. rugsėjo mėn. metinis banko paskolų ne finansų bendrovėms augimas pasiekė 8,3 % ir buvo didžiausias nuo 2009 m. vidurio. Priešingai, skolinimas namų ūkiams ir toliau mažėjo, nors ir lėčiau nei pastaraisiais ketvirčiais. Nominaliosios skolinimo palūkanų normos ir toliau mažėjo, o ne finansų bendrovėms taikomos normos stabilizavosi pasiekusios beveik rekordiškai žemą lygį.

Toliau nurodyti veiksmai stebimi ir vertinami pagal nuolatinį įsipareigojimą finansų politikos srityje.

- **Priėmus naująjį Nemokumo kodeksą, valdžios institucijos rengia antrinės teisės aktus ir būtiną infrastruktūrą.** Kodekse numatyta priimti maždaug 53 administracinius sprendimus, o tai yra sudėtingas darbas. Kadangi kodeksas įsigalios 2021 m. sausio mėn., valdžios institucijos siekia, kad iki 2020 m. gruodžio mėn. procesas būtų užbaigtas ir kartu būtų sukurta atitinkama elektroninė platforma. Pirmenybė bus teikiama darbui, susijusiam su pagrindiniais ministrų sprendimais dėl paskolų subsidijų, pardavimo ir atgalinės nuomos mechanizmo bei restruktūrizavimo pasiūlymų apskaičiavimo algoritmo, o valdžios institucijos įsipareigojo iki lapkričio mėn. vidurio parengtus projektus pateikti Europos institucijoms. Naujoji nemokumo sistema yra svarbus žingsnis į priekį, o jos veiksmingumas priklausys nuo įgyvendinimo kokybės. Reikės atidžiai stebėti, visų pirma, naujo neteisminio mechanizmo poveikį, taip pat naujos pardavimo ir atgalinės nuomos schemos fiskalinį ir finansinį poveikį bei tam tikrais atvejais numatytą vienų metų laikotarpį iki skolos nurašymo. Labai svarbu, kad visa teisinė sistema, įskaitant antrinės teisės aktus, taip pat būtina infrastruktūra būtų sukurta laiku, kad įsigaliojus naujajam Nemokumo kodeksui būtų užtikrintas sėkmingas naujos sistemos veikimas ir būtų išvengta bet kokio nenumatyto neigiamo poveikio finansų sektoriui ir mokėjimo kultūrai apskritai.

- **Valdžios institucijos priėmė naujų nuostatų rinkinį, kad būtų galima nagrinėti seniai susikaupusias namų ūkių nemokumo bylas.** Teisės akte nustatytas fiksuotas nuotolinio

nagrinėjimo datų paankstinimo tvarkaraštis. Valdžios institucijos tikisi, kad iki 2021 m. trečiojo ketvirčio bus pakeistos datos ir pateikti visi susiję dokumentai, nes tai leistų teismams išnagrinėti visas bylas iki 2022 m. balandžio mėn. Atsižvelgiant į tai, kad įgyvendinimas priklausys nuo atskirų teismų bylų nagrinėjimo pajėgumų, būtina vykdyti atidžią stebėseną. Šių nuostatų sėkmė priklausys nuo valdžios institucijų gebėjimo spręsti darbuotojų trūkumo ir infrastruktūros problemas.

- **Valdžios institucijos taip pat priėmė pirmąjį priemonių rinkinį, kuriuo didinamas e. aukcionų platformos funkcionalumas ir gerinamas jos patogumas naudoti.** Šiomis priemonėmis sudaromos palankesnės sąlygos e. aukcionų platformoje elektroniniu būdu dalytis atitinkamais dokumentais. Dėl kitų nustatytų klausimų, daugiausia susijusių su rezervinės kainos koregavimo mechanizmu ir e. aukcionų platformos sąveikumo su kitomis valstybinėmis duomenų bazėmis, valdžios institucijos patvirtino, kad jie bus nagrinėjami atliekant Civilinio proceso kodekso peržiūrą. Peržiūrėto kodekso projektas bus baigtas rengti 2021 m. pradžioje, t. y. šiek tiek vėliau, nei buvo numatyta iš pradžių, tačiau iki 2021 m. rugsėjo mėn., kai numatytas jo įsigaliojimas. Valdžios institucijos įsipareigojo 2020 m. lapkričio mėn. pateikti pažangos ataskaitą.

- **Sutartas planas dėl pareikalautų išmokėti valstybės garantijų tvarkymo įgyvendinamas tinkamai, nors pareikalautų išmokėti garantijų skaičius išlieka didelis.** Trečiojo 2020 m. ketvirčio reikalavimų nagrinėjimas ir mokėjimų vykdymas paspartėjo po to, kai karantino metu buvo užregistruoti trūkumai. Birželio mėn. pradžioje pakeitus atitinkamą teisinę sistemą, jau veikia elektroninių rinkmenų saugykla ir tikrinamas sąveikumas su vietos mokesčių inspekcijomis. Valdžios institucijos taip pat įdarbins 30 darbuotojų, kurie turėtų pradėti dirbti lapkričio mėn. Tikimasi, kad šiais svarbiais veiksmais iki 2020 m. pabaigos bus užtikrintas numatytas didelis pareikalautų išmokėti garantijų tvarkymo paspartinimas.

- **Rugsėjo mėn. vyko balsavimas dėl nedidelio pirminės teisės akto dėl atidėtųjų mokesčių kredito pakeitimo, siekiant visais atvejais, įskaitant pertvarkymą, apsaugoti bankų kapitalo nuostolių padengimo pajėgumus.** Tęsiamas darbas dėl kitų techninių aspektų priimant antrinės teisės aktus, kad būtų įgyvendinami visi sistemos aspektai, įskaitant pertvarkymo ir specialaus likvidavimo srityje.

Graikijos finansinio stabilumo fondas toliau stengėsi padėti sisteminiams bankams, atsižvelgiant į pandemijos keliamas problemas. Fondas padėjo sisteminiams bankams rengti atnaujintus neveiksnių paskolų skaičiaus mažinimo planus ir vykdyti jų pertvarkymą (atskyrimo būdu). Be to, fondas šiuo metu peržiūri savo akcininkų lūkesčius, atsižvelgdamas į įvairius pandemijos padarinius.

DARBO RINKA

Po koronaviruso protrūkio paaiškėjo, kad Graikijos darbo rinka yra ypač atspari, tačiau ilga pandemijos trukmė kelia didelį pavojų užimtumui, todėl reikia toliau stiprinti aktyvias darbo rinkos programas. Greitas neatidėliotinų priemonių, kuriomis siekiama padėti įmonėms ir apsaugoti darbo vietas, priėmimas prisidėjo prie akivaizdaus darbo rinkos atsparumo didinimo. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad pandemija tęsiasi, labiausiai nukentėjusių sektorių restruktūrizavimas gali tapti neišvengiamas. Siekiant padėti vykdyti tokius restruktūrizavimo procesus ir išvengti staigaus nedarbo padidėjimo, reikia turėti gerai veikiančią valstybinę užimtumo tarnybą ir veiksmingą aktyvios darbo rinkos politikos

sistemą. Nors kai kurios aktyvios darbo rinkos programos yra stiprinamos, visoje sistemoje ir toliau nepakanka pajėgumų, dėl kurių, taip pat dėl pandemijos sukeltų sutrikimų, vėluojama įgyvendinti reformas. Visų pirma, padaryta nedidelė pažanga priimant naują politikos įgyvendinimo modelį ir sistemingai teikiant reintegracijos į darbo rinką paslaugas garantuotų minimalių pajamų gavėjams.

Vyriausybė pateikė pasiūlymus modernizuoti keletą darbo teisės aktų aspektų. Teisės aktuose, dėl kurių šiuo metu konsultuojamasi su socialiniais partneriais, numatyti esminiai pakeitimai, kuriais, be kita ko, modernizuojamos darbo laiko ir kasmetinių atostogų, užimtumo apsaugos teisės aktų, atleidimo iš darbo ir profesinių sąjungų teisės taisyklės. Juose taip pat numatoma pratęsti tėvystės ir vaiko priežiūros atostogas ir oficialiai įtvirtinti nuotolinį darbą, nacionalinius darbo teisės aktus keičiant pagal ES geriausią praktiką. Dėl pandemijos vėluoja darbo teisės aktų kodifikavimas (konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. pabaiga), tačiau tikimasi, kad iki 2020 m. pabaigos jis bus baigtas.

PRODUKTŲ RINKOS IR KONKURENCINGUMAS

Valdžios institucijos toliau įgyvendina daugumą konkrečių įsipareigojimų dėl investicijų licencijavimo, kurių terminas – 2020 m. vidurys, ir siekia įgyvendinti išplėstą reformų darbotvarkę. Tikimasi, kad iki lapkričio mėn. pabaigos valdžios institucijos viešoms konsultacijoms pateiks įstatymo projektą, kuriuo bus supaprastintos licencijavimo procedūros daugelyje sektorių, kuriuose iki šiol nebuvo vykdomos reformos, ir parengs tvarkaraštį, pagal kurį iki 2021 m. birželio mėn. bus visiškai baigtas investicijų licencijavimo supaprastinimas visose likusiose veiklos srityse. Tuo pat metu jos tęsia supaprastinimą ir derinimą srityse, susijusiose su jau pertvarkytais sektoriais. Tikimasi, kad patikrinimų srityje bus greitai įdiegtos visos pradinės priemonės trijose sutartose prioritetinėse srityse, kartu pradedant rengti mokymus. Tikimasi, kad iki 2021 m. balandžio mėn. bus išspręsti likę klausimai, siekiant užtikrinti veiksmingą vykdymo užtikrinimą ir reikalavimų laikymąsi šiose srityse, tuo pat metu likusiose keturiose srityse diegiant patikrinimų sistemą, kurią numatoma užbaigti iki 2021 m. pabaigos. Sėkmingas likusio darbo užbaigimas labai priklauso nuo to, ar visos susijusios ministerijos laiku pateiks duomenis, ir nuo visų suinteresuotųjų šalių įsipareigojimo. Visiškas atitinkamos IT sistemos diegimas, kuris yra labai svarbus naujosios investicijų licencijavimo sistemos veikimui, ir toliau vėluoja dėl teisinių problemų.

Valdžios institucijos tęsia pagal programas pradėtų pagrindinių verslo aplinkos reformų įgyvendinimą. Padaryta pažanga išorės aplinkos vertintojų ir inspektorių sertifikavimo srityje, taip pat turizmo teisinės sistemos srityje, siekiant ją suderinti su investicijų licencijavimo reformos principais. Tęsiamas darbas siekiant sudaryti dar palankesnes verslo sąlygas. Be pastebimų nemokumo ir ginčų sprendimo sistemų patobulinimų ir būsimos viešųjų pirkimų reformos (žr. pirmiau), valdžios institucijos patobulino ir paspartino pridėtinės vertės mokesčio grąžinimo procesą. Pagrindinėmis intervencijos priemonėmis, kurias ketinama įgyvendinti iki 2021 m. kovo mėn., siekiama racionalizuoti ir paspartinti administracinius procesus, įskaitant procesus, susijusius su statybos leidimais, veiklą pradedančiomis įmonėmis, elektros energijos jungtimis ir turto registravimu. Be to, naudodamosi Komisijos per Pasaulio banką teikiama techninė parama, valdžios institucijos rengia papildomas pagrindinėms sritims skirtas priemones. Vyriausybė taip pat ėmėsi tolesnių veiksmų produktų rinkoms pertvarkyti ir rinkos priežiūrai gerinti. Lapkričio mėn. pradžioje Parlamentui pateiktu įstatymo projektu siekiama, be kita ko, verslo klientams užtikrinti sąžiningumą ir skaidrumą e. prekybos srityje, kartu sudarant sąlygas veiksmingesniems rinkos priežiūros mechanizmams ir neteisėtos prekybos kontrolei, taip pat

leidžiant sekmadieniais vykdyti mažmeninę prekybą parduotuvėse ir atvirose prekyvietėse tam tikromis sąlygomis.

Nepaisant pažangos, padarytos kuriant naują prekybos ir tiesioginių užsienio investicijų skatinimo strategiją, instituciniai susitarimai tebėra neišsamūs ir tai trukdo daugiau atverti Graikijos ekonomiką ir išnaudoti jos potencialą pagrindiniuose sektoriuose ir eksporto rinkose. Nauja Užsienio reikalų ministerijos strategija, kuria tikimasi sustiprinti šalies eksporto potencialą ir sudaryti palankesnes sąlygas tiesioginėms užsienio investicijoms šalyje, kol kas nepaskelbta. Siekiant greitai pakoreguoti veiksmų gaires, kad jos atitiktų naujus prioritetus, ir tęsti supaprastinimą, įskaitant procedūras iki pateikimo muitinei, labai svarbu sukurti reikiamas valdymo struktūras. Valdžios institucijos toliau įgyvendina skaitmenines iniciatyvas, kuriomis padedama vykdyti e. prekybą ir rengti konkursus dėl eksporto skatinimo projektų, visų pirma konkursą dėl integruotos vieno langelio principu veikiančios automatizuotų importo ir eksporto procedūrų sistemos, kuris pradėtas spalio mėn.

Valdžios institucijos padarė pažangą miškų žemėlapių ir kadastro kartografavimo srityje. Kalbant apie miškų žemėlapius, 2020 m. spalio mėn. buvo parengta 80 % likusių žemėlapių ir jie laipsniškai bus įkeliami viešoms konsultacijoms. Valdžios institucijos įsipareigojo įkelti visus likusius žemėlapius iki 2020 m. gruodžio mėn., o visų miškų žemėlapių ratifikavimas bus baigtas iki 2021 m. liepos mėn. Nors dėl pandemijos ir kitų techninių sunkumų pradinį 45 % kadastro kartografavimo aprėpties tikslą teko atidėti iki 2021 m. gruodžio mėn., valdžios institucijos pateiks Parlamentui įstatymo projektą, kad būtų paspartintas likusių teisių įgijimas; jį numatoma priimti 2020 m. lapkričio mėn. Iki 2020 m. spalio mėn. baigta rengti 35 % kadastrinių žemėlapių. Konkursas dėl hipotekos lakštų skaitmeninimo bus paskelbtas, kai tik bus gautas finansavimas.

Tikimasi, kad kadastro agentūra 2021 m. pabaigoje veiks visu pajėgumu, kaip numatyta kadastro projekto veiksmų gairėse. Tai yra vėliau, nei numatyta pagal pradinį įsipareigojimą, kurio terminas – 2020 m. vidurys, ir naujas terminas atspindi tiek vėlavimą dėl pandemijos, tiek ir ankstesnius vėlavimus. Paskirta valdymo grupė, o perkėlimo grupės, kuri reikalinga perkėlimui iš hipotekos biurų į kadastro biurus įgyvendinti, narių įdarbinimas vyksta sklandžiai.

Įgyvendinta svarbi energijos rinkos reforma, nes lapkričio 1 d. pradėjo veikti tikslinis modelis (tai konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. vidurys), ir tai yra svarbus žingsnis, kad Graikija įvykdytų įsipareigojimus pagal ES energetikos *acquis*. Tikimasi, kad naujo formato rinkos su atskirais kitos paros, dienos ir balansavimo elementais leis geriau nustatyti kainas ir plačiau naudotis įvairiomis rinkos paslaugomis. Nauja rinkos struktūra yra suderinama su kitomis ES rinkomis, todėl ateityje galimas susiejimas su kaimyninėmis Italijos ir Bulgarijos rinkomis. Bus svarbu stengtis užtikrinti, kad didmeninėje rinkoje neliktų jokių iškraipymų, o rinka būtų veiksmingai stebima, atsižvelgiant į įsitvirtinusio operatoriaus įtaką rinkoje, ir būtų visiškai suderinta su ES energetikos *acquis*.

Spalio 23 d. valdžios institucijos pateikė galutinį pasiūlymą dėl antimonopolinės taisomosios priemonės, susijusios su įmonės „Public Power Corporation“ elektros energijos gamyba iš rusvųjų anglių, ir tai yra svarbus žingsnis siekiant įvykdyti šį konkretų įsipareigojimą. Tačiau Komisija vis dar laukia galutinio valdžios institucijų leidimo pradėti bandymą rinkos sąlygomis, kad priemonės galėtų būti įgyvendintos rinkoje 2021 m. Įgyvendinus taisomąją priemonę, būtų įvykdytas konkretus įsipareigojimas ir seniai ES teismų priimtas sprendimas. Atsižvelgdamos į labai trumpus taisomosios priemonės įgyvendinimo terminus, Europos institucijos ragina Graikijos valdžios institucijas per kitą ataskaitinį laikotarpį bendradarbiauti veiksmingiau.

Toliau daroma pažanga kitose energetikos politikos srityse, o norint išspręsti atsinaujinančiųjų energijos išteklių sąskaitos struktūrinio deficito problemą reikalingas tvarus metodas. Atsinaujinančiųjų energijos šaltinių sąskaitos balansas kelia vis didesnį susirūpinimą ir, atsižvelgiant į Graikijos siekius didinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, svarbu rasti nuspėjamą ir patikimą metodą, kuris nepriklausytų nuo *ad hoc* intervencijų ir visiškai atitiktų ES teisės aktus. Tai apima atsinaujinančiosios energijos projektų, kuriems skirta parama, lygmens ir sąlygų apsaugą. Graikijoje tęsiamas rausvąsias anglis naudojančių elektrinių eksploatavimo nutraukimas ir šiais metais bus atjungtos kelios elektrinės. Valdžios institucijos surengė viešas konsultacijas dėl pereinamojo laikotarpio pagrindinio plano, kuris yra pagrindas teritorinėms strategijoms ir būsimoms reformoms, skirtoms iki 2023 m. pabaigos padėti vietovėms, nukentėjusioms dėl rausvąsias anglis naudojančių elektrinių eksploatavimo nutraukimo.

Siekdamos reorganizuoti valstybines geležinkelio įmones, valdžios institucijos visų pirma gerina iniciatyvinio komiteto, atsakingo už geležinkelio projektų įgyvendinimo racionalizavimą, valdymą. Iniciatyvinis komitetas vykdo strateginę priežiūrą ir teikia rekomendacijas bei koordinuoja geležinkelių transporto veiksmų plano rengimą. Pirmasis dviejų įmonių pertvarkymo veiksmų gairių projektas, kuriame bus numatyti tarpiniai etapai, bus parengtas iki gruodžio mėn. pabaigos.

GRAIKIJOS TURTO IR DALYVAVIMO VALDANT TURTĄ ĮMONĖ IR PRIVATIZAVIMAS

2020 m. rugsėjo mėn. pabaigoje įmonė paskelbė savo 2019 m. metinę ataskaitą ir finansinius rezultatus, iš kurių matyti, kad daugumos įmonės patronuojamųjų bendrovių finansiniai duomenys ir pačios įmonės 2019 m. finansiniai rezultatai yra žymiai geresni. Nors manoma, kad pandemija turės įtakos 2020 m. rezultatus, įmonės bendrovių portfelio valdymas ir veiklos patobulinimai pagerino jų gebėjimus atlaikyti pandemijos poveikį.

Tęsiamas darbas, susijęs su konkrečiais įsipareigojimais. Kalbant apie įmonės strateginio plano įgyvendinimą, i) valdžios institucijos šiuo metu atnaujina ministrų rekomendacijas, kuriose pateikiama bendra vyriausybės vizija ir lūkesčiai, siejami su įmone, ir kurias numatoma užbaigti iki 2020 m. pabaigos. Strateginis planas bus atnaujintas paskelbus ministrų rekomendacijas. ii) įmonė ir valstybės valdomos įmonės vykdo kitą koordinavimo mechanizmo įgyvendinimo etapą, rengdamos įsipareigojimų pareiškimą, kuriame bus nustatyti valstybės valdomų įmonių finansiniai, veiklos ir kiti tikslai ir kurį tikimasi užbaigti iki 2020 m. gruodžio mėn. Be to, valdžios institucijos pareiškė savo ketinimą toliau rengti veiklos sutartis, kuriose tam tikroms valstybės valdomoms įmonėms būtų nustatyti su viešąja paslauga susiję įsipareigojimai. Valstybės valdomų įmonių valdybų peržiūra yra beveik baigta, nes vis dar atliekama tik vienos iš trylikos valstybės valdomų įmonių, t. y. Graikijos parodų organizacijos (HELEXPO), valdybos peržiūra, kurią numatoma užbaigti iki 2020 m. gruodžio mėn. Nepaisant vėlavimo ir ypatingo sudėtingumo, daroma pažanga perduodant Olimpinį sporto centrą. Parengiamųjų konkurso darbų terminas buvo dar kartą pratęstas ir dabar numatoma, kad jie bus baigti 2020 m. lapkričio mėn., o techninės priežiūros darbai vykdomi toliau.

Siekdamos sukurti projektų rengimo priemonę taip, kad ja būtų kuo labiau prisidedama spartinant ES lėšų įsisavinimą Graikijoje, valdžios institucijos pasiūlė įgalioti Graikijos Respublikos turto plėtros fondą imtis šios funkcijos. Šie nauji fondo įgaliojimai reikštų ir didesnį darbuotojų skaičių, ir didesnę atsakomybę. Bus svarbu užtikrinti,

kad šie papildomi fondo įgaliojimai neturėtų įtakos įmonės gebėjimui vykdyti savo pagrindinius įgaliojimus ir įmonės nepriklausomumui.

Padaryta didelė pažanga vykdant kai kuriuos į turto plėtros planą įtrauktus sandorius, o kitų sandorių vykdymas vėlavo, iš dalies ir dėl pandemijos.

- **Du sandoriai yra beveik baigti**. Valdžios institucijos ir toliau buvo tvirtai įsipareigojusios sudaryti būtinas *„Hellinikon“* sandorio finansinio užbaigimo sąlygas. Rugsėjo 18 d. Valstybės tarybai priėmus sprendimą atmesti prašymą nutraukti vykstantį konkursą dėl lošimo namų licencijos suteikimo, atsirado pagrindas finansiniam sandorio užbaigimui. Tačiau kai kurios bylos vis dar nagrinėjamos ir bus aptariamos 2020 m. lapkričio mėn. Nepaisant tam tikrų techninių problemų, tikimasi, kad *Alimos prieplaukos koncesijos* sandorio finansinė dalis bus užbaigta iki metų pabaigos.

- **Nors pastaraisiais mėnesiais pažanga sprendžiant likusius *„Egnatia“ greitkelių koncesijos* klausimus buvo lėtesnė, nei tikėtasi, valdžios institucijos neseniai ėmėsi svarbių veiksmų šiam sandoriui užbaigti.** Visų pirma, lapkričio mėn. pradžioje buvo užbaigta ir pradėta eksploatuoti daug rinkliavos punktų, numatoma, kad iki gruodžio 11 d., t. y. įpareigojančių pasiūlymų pateikimo dienos, bus užbaigta ir pradėta eksploatuoti dar daugiau rinkliavos punktų, o Infrastruktūros ministerija įsipareigojo pradėti eksploatuoti visus rinkliavos punktus iki koncesijos sutarties pradžios. Tikimasi, kad taip bus užtikrinti projekto pajamų srautai ir įrodytas valdžios institucijų įsipareigojimas tęsti jo įgyvendinimą. Be to, per pastaruosius du mėnesius padaryta tam tikra pažanga vykdant darbus, kurie yra būtini likusiems 14 tunelių licencijuoti. Bus tęsiama atidi stebėsena.

- **Padaryta pažanga vykdant kitus pradėtus sandorius.** Tai yra *valstybės dujų įmonės „DEPA Infrastructure“* sandoris, dėl kurio Energijos reguliavimo institucija pateikė paaiškinimų dėl skirstomojo tinklo operatoriams taikomų tarifų sistemos, taip pat turto ribų, kuriomis siekiama užtikrinti, kad turtas išliktų darnus ir patrauklus. Kvietimo pareikšti susidomėjimą dėl *trijų regioninių uostų* ir *požeminės gamtinių dujų saugyklos „South Kavala“* etapas, susilaukęs didelio investuotojų susidomėjimo, užbaigtas spalio mėn.

- **Kai kurių sandorių sudarymą teko atidėti dėl didelio turto kapitalizacijos vertės sumažėjimo dėl pandemijos.** Tai visų pirma pasakytina apie *įmonę „Hellenic Petroleum“*, kurios sandoris jau anksčiau labai vėlavo po nesėkmingo pirmojo konkurso 2019 m. viduryje, o dabar fondas nusprendė, kad sandorio sudarymą tikslinga atidėti vėlesniam metui. Panašiai *30 % Atėnų tarptautinio oro uosto pardavimas* buvo atidėtas, o fondas tolesnius veiksmus nustatys pagerėjus aplinkybėms, greičiausiai 2021 m. pabaigoje.

Be fondo įgyvendinamo turto plėtros plano, valdžios institucijos siekia pašalinti ilgalaikius tam tikrų valstybės valdomų įmonių trūkumus. Sprendžiamos *įmonės „Hellenic Aerospace Industry“ (HAI)* struktūrinės problemos ir vykdomas *įmonės „Hellenic Vehicle Industry“ (ELVO)* turto pardavimas, nes įmonės atžvilgiu pradėta specialioji likvidavimo procedūra. Valdžios institucijos taip pat imasi veiksmų, kad išspręstų problemas, kilusias dėl nesuderinamos valstybės pagalbos susigrąžinimo pagal Komisijos seniai priimtus sprendimus (feronikelio gamybos *įmonės „Larco“* turto pardavimas ir valstybinės nekilnojamojo turto bendrovės (ETAD) rėmimas, susijęs su buvusiu *įmonės „Hellenic Shipyards“* turtu).

VIEŠASIS ADMINISTRAVIMAS IR E. VALDYMAS

Valdžios institucijos padarė tolesnę pažangą viešojo administravimo reformų srityje. Žmogiškųjų išteklių valdymo modernizavimas vyksta sklandžiai, nes didžioji dauguma viešojo sektoriaus subjektų jau parengė savo skaitmenines organizacines schemas (tai yra konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. pabaiga). Iki spalio mėn. pabaigos daugiau kaip 80 % valdžios sektoriaus subjektų buvo parengę savo skaitmenines organizacines schemas ir valdžios institucijos tikisi, kad iki 2020 m. pabaigos šią užduotį atliks beveik visi subjektai. Taip pat daroma pažanga rengiant pareigines instrukcijas ir jas susiejant su įdarbintu asmeniu ir tai leis iki šių metų pabaigos prisijungti prie Bendrosios mokėjimo institucijos. Pradėjus taikyti vienodą viešojo sektoriaus subjektų vyresniosios vadovybės pareigūnų atrankos procesą, kuris dabar taikomas didelei visų valdžios sektoriaus subjektų daliai, viešasis administravimas toliau depolitizuojamas ir didinamas jo profesionalumas. Paskirti visi nuolatiniai sekretoriai. Valdžios institucijos taip pat ėmėsi kitų veiksmų, kurie turi būti atlikti iki metų pabaigos, įskaitant įstatymo, kuriuo siekiama toliau stiprinti Aukščiausiąją civilinio personalo atrankos tarybą (lapkričio mėn. jį tikimasi paskelbti viešoms konsultacijoms), parengimą ir 2019 m. veiklos vertinimo etapo užbaigimą.

Valdžios institucijos imasi veiksmų viešojo sektoriaus dydžiui kontroliuoti. Nuolatinių ir laikinųjų darbuotojų skaičiaus raida 2020 m. atitinka įdarbinimo planus. Tačiau numatytas laikinųjų pareigybių sumažinimas dėl jų pertvarkymo į nuolatines pareigybes vyksta lėtai, todėl reikia dėti daugiau pastangų, kad 2020 m. pabaigoje sumažėjimą aiškiai atspindėtų darbuotojų skaičius. Valdžios institucijos dirba, kad iki 2020 m. pabaigos nustatytų metinę viršutinę laikinųjų darbuotojų skaičiaus ribą. Kad pasimokytų iš sukauptos patirties, valdžios institucijos dokumentais įformina nukrypimus nuo įdarbinimo procedūrų ir vienodos darbo užmokesčio lentelės: iš pradžių daugiausia dėmesio skiria laikotarpiui nuo 2019 m. liepos mėn., o ankstesni metai būtų vertinami antrame etape.

Siekdamos padidinti teisinį tikrumą ir prieigą prie teisės aktų, valdžios institucijos rengiasi kodifikuoti darbo rinkos teisės aktus (tai yra konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. pabaiga) ir nustatė papildomas kodifikavimo sritis. Šis procesas skiriasi nuo kai kurių minėtų darbo teisės aktų aspektų modernizavimo ir vėluoja dėl pandemijos. Numatoma, kad naujasis darbo teisės kodeksas bus priimtas iki 2020 m. pabaigos. Į Ministrų Tarybos priimtą 2021 m. metinį kodifikavimo planą įtraukta plataus užmojo programa, įskaitant teritorijų ir miestų planavimą, prekybą prekėmis ir paslaugomis, viešųjų pajamų rinkimą ir partijų finansavimą.

Valdžios institucijos toliau vykdo pagrindines reformas, kuriomis siekiama gerinti Graikijos skaitmeninės veiklos rezultatus, remdamosi išsamia skaitmenine strategija ir naujai priimta vieninga skaitmeninio valdymo teisine sistema. Naujoje nacionalinėje skaitmeninėje strategijoje („skaitmeninėje biblijoje“), kurią tikimasi netrukus pateikti viešoms konsultacijoms, nustatyta artimiausių ketverių metų plataus užmojo Graikijos skaitmeninės transformacijos darbotvarkė ir reformų prioritetai. Skaitmeninio valdymo kodeksas priimtas 2020 m. rugsėjo 22 d. ir yra labai svarbus įvykis Graikijai į nacionalinę teisę perkeliant ES direktyvą, kuria nustatomas Europos elektroninių ryšių kodeksas. Valdžios institucijos siekia netrukus pateikti veiksmų, kurių reikia imtis siekiant visapusiškai įgyvendinti naująjį kodeksą, planą.

Apčiuopiama pažanga padaryta paprastinant ir skaitmeninant viešojo sektoriaus procesus ir duomenis, užtikrinant viešųjų sistemų ir registrų sąveikumą, tobulinant skaitmeninius įgūdžius ir sprendžiant su junglumu susijusius klausimus. Procedūrų

paprastinimo ir skaitmeninimo darbas tęsiamas įgyvendinant nacionalinę procedūrų supaprastinimo programą, visų pirma transporto ir teisingumo srityse. Valdžios institucijos tinkamai įgyvendina integruotų sandorių portalo (gov.gr) kūrimo veiksmų gaires. Taip pat tęsiamas darbas, kuriuo siekiama skatinti viešųjų registrų ir sistemų sąveikumą, ir paskelbtas konkursas dėl geoerdvinių duomenų skaitmeninimo, siekiant sukurti bendrą skaitmeninį žemėlapį ir valstybės infrastruktūrų registrą. Skaitmeninių įgūdžių gerinimas, junglumas ir naujų technologijų įsisavinimas įmonėse tebėra pagrindiniai Graikijos prioritetai, o valdžios institucijos toliau įgyvendina skaitmeninių įgūdžių tobulinimo strategiją, įskaitant per Nacionalinę skaitmeninę akademiją ir nacionalinę už skaitmeninius įgūdžius ir užimtumą atsakingą koaliciją. Junglumo klausimai sprendžiami aukcione parduodant pirmąsias 5G dažnių juostas (jį numatyta surengti 2020 m. pabaigoje) ir valdžios institucijos tikisi, kad galiausiai bus pasiekta 96 % 5G aprėptis, o tam reikės didelių investicijų į labai didelio pralaidumo tinklus. Tikimasi, kad Graikijos nacionalinio 5G fondo naujoviška schema, sukurta remiantis neseniai priimtu Skaitmeninio valdymo kodeksu, atliks pagrindinį vaidmenį plėtojant 5G ekosistemą.

TEISINGUMAS IR KOVA SU KORUPCIJA

Nuolat daroma pažanga pereinant prie privalomo dokumentų elektroninio pateikimo ir tvarkymo teismuose ir tęsiamas darbas, susijęs su elektroninių parašų platinimu teisėjams ir teisinių profesijų atstovams. Valdžios institucijos įsipareigojo netrukus pateikti *iniciatyvų, susijusių su dokumentų elektroniniu pateikimu*, veiksmų planą, kuriame būtų pristatyta dabartinė padėtis ir išsamiai aprašyti planuojami veiksmai, įskaitant įgyvendinimo tvarkaraštį. Kiti veiksmai apima teisės aktų priėmimą iki 2020 m. gruodžio mėn. pabaigos. Kalbant apie *elektroninį teismo sprendimų išdavimą*, valdžios institucijos planuoja iki 2021 m. sausio mėn. pabaigos visiems teismams išplatinti Pirėjaus teismo šiuo tikslu sukurtą programinę įrangą. Padaryta tolesnė pažanga *elektroninio teismo pažymų išdavimo* srityje. Išsklaidžius abejones dėl asmens duomenų apsaugos, valdžios institucijos tikisi iki 2020 m. lapkričio mėn. užbaigti elektroninių parašų platinimą teisėjams ir teismo kanceliarijos darbuotojams. Valdžios institucijos patvirtino, kad Teisingumo ministerija yra pasirengusi imtis teisėkūros iniciatyvos, kuri reikalinga, kad būtų platinami elektroniniai parašai teisinių profesijų atstovams, atsižvelgiant į privalomą dokumentų elektroninio pateikimo administracinėse jurisdikcijose įsigaliojimą 2021 m. sausio mėn.

Tęsiamas pasiūlymų, gautų vykdant konkursą dėl antrojo integruotos civilinių ir baudžiamųjų bylų valdymo sistemos etapo (konkretus įsipareigojimas, kurio terminas – 2020 m. pabaiga), vertinimas, o valdžios institucijos patvirtino savo ketinimą 2020 m. gruodžio mėn. sudaryti sutartį su konkurso laimėtoju. Pasiūlymų techninės dalies vertinimą pateikus Teisingumo ministerijai tvirtinti, valdžios institucijos tikisi, kad pasiūlymų finansinės dalies vertinimas iki 2020 m. lapkričio mėn. pabaigos bus baigtas, ir 2020 m. gruodžio mėn. bus galima sudaryti sutartį, kaip planuojama.

Kitoms teismų sistemos reformoms būdinga nuolatinė pažanga:

- *Valdžios institucijos ėmėsi įvairių iniciatyvų tarpininkavimo funkcijai remti.* Centrinis tarpininkavimo komitetas kuria pagalbos tarnybą teisės specialistams ir piliečiams, kad būtų galima teikti teisines rekomendacijas ir padėti suinteresuotosioms šalims. Valdžios institucijos stebi, kaip taikomas tarpininkavimas.

- *Pažangos ataskaita, kurioje išsamiai apibūdinami tolesni veiksmai įgyvendinant teisės aktus dėl specializuotų civilinių ir administracinių teismų kolegijų, bus pateikta 2020 m.*

gruodžio mėn. 2010 m. spalio 1 d. Atėnų apeliacinio teismo plenarinė sesija vienbalsiai nusprendė sudaryti dvi specializuotas kolegijas konkurencijos, elektroninių sandorių, energetikos ir asmens duomenų apsaugos byloms nagrinėti ir tikimasi, kad, 2020 m. spalio mėn. paskyrus naujai išrinktas teismų administracijas, kiti teismai paseks jo pavyzdžiu.

- *Darbo srautas, susijęs su teismų darbo metodų gerinimu, kuris yra svarbi vykdomos teisingumo reformos dalis, vyksta, kaip planuota.* Teisminių institucijų personalo kodeksas turi būti priimtas 2020 m. gruodžio mėn. Valdžios institucijos siekia pagerinti ir išlaikyti griežtus teismo darbuotojų darbo standartus, visų pirma lavinant stipresnį pareigos jausmą. Tam tikrų Teisėjų statuso ir teismų darbo organizavimo kodekso projekto skirsnių peržiūra, kurią atlikus tikimasi pagerinti teisėjų vertinimo ir profesinio tobulėjimo bei drausminių klausimų nagrinėjimo metodiką, 2021 m. sausio mėn. bus patikėta teisės aktą rengiančiam komitetui , siekiant, kad peržiūrėta metodika būtų priimta laiku iki kitų teismo metų pradžios 2021 m. rugsėjo mėn. Jo darbas bus grindžiamas technine parama, teikiama per Europos Komisiją.

- *Numatoma, kad konkursas dėl „JustStat“ projekto, skirto teisminių statistinių duomenų rinkimo skyriui įkurti, bus surengtas 2020 m. gruodžio mėn. pabaigoje.* Tuo pat metu valdžios institucijos patvirtino, kad, bendradarbiaujant su Graikijos statistikos institucija, rengiami antrinės teisės aktai dėl praktinės patirties teikimo.

Nacionalinė skaidrumo institucija jau veikia visu pajėgumu ir turėtų pagerinti koordinavimą, be to, imtasi nemažai svarbių veiksmų kovojant su korupcija politikos srityje. Nacionalinė skaidrumo institucija prižiūri Nacionalinio kovos su korupcija plano įgyvendinamą, kurio rezultatai teikia vilčių, ir kartu su kitais padėjo Sveikatos ministerijai parengti specialią kovos su korupcija strategiją. Pasistūmėjo kova su korupcija politikos srityje: 2021 m. bus pradėtas politinių partijų finansavimo teisės aktų kodifikavimo projektas, o 2021 m. viduryje turėtų įsigalioti priimtas lobistinės veiklos įstatymas. Valdžios institucijos dar turi pagerinti kai kurių duomenų bazių prieinamumą įstaigoms, atsakingoms už turto deklaravimo auditą, ir suderinti politikoje dalyvaujančių asmenų, kuriems privaloma deklaruoti turtą, sąrašą su atnaujinta politikoje dalyvaujančių asmenų apibrėžtimi. Galiausiai institucija prižiūri svarbią reformą, kuria siekiama įgyvendinti patikimas vidaus kontrolės sistemas visame viešojo administravimo sektoriuje, ir tikimasi, kad ji turės didelį poveikį kovojant su korupcija viešojo administravimo sektoriuje ir viešųjų finansų valdymo sektoriuje.

Šiuo metu įgyvendinamos Valstybių prieš korupciją grupės pateiktos rekomendacijos dėl sankcijų už valstybės pareigūnų kyšininkavimą švelninimo. Siekiant atsižvelgti į šias rekomendacijas, reikia atlikti išsamią kovos su valstybės pareigūnų korupcija teisinės sistemos peržiūrą ir tada parengti atitinkamų kodeksų pakeitimus, kuriuos tikimasi pateikti iki 2021 m. vidurio. Valstybių prieš korupciją grupė paragino valdžios institucijas iki 2021 m. spalio mėn. pabaigos pateikti ataskaitą apie priemones, kurių imtasi jų rekomendacijoms įgyvendinti. Greitai priėmusi nuostatas, skirtas Valstybių prieš korupciją grupės rekomendacijoms, Graikija galėtų veiksmingiau kovoti su valstybės pareigūnų korupcija ir laikytis Baudžiamosios teisės konvencijos dėl korupcijos ir jos papildomo protokolo.